

Alkoholkonsumtionen i Sverige under Covid-19

Preliminära resultat från Monitormätningarna

Björn Trolldal, CAN

Västerbottens läns
nykterhetsförbund

Webbinarium, 23 maj 2022

Den här presentationen

1. Bakgrund till Monitormätningarna
2. Den totala konsumtionen uppdelad på olika källor under 2021 jämfört med 2020 och 2019
3. Förändringar i konsumtionen i olika grupper av befolkningen med fokus på de som påverkats negativt av pandemin

Bakgrund: Monitormätningarna

- Tidigare användes försäljningen av alkohol i Sverige som mått på konsumtionen
- På 1990-talet ökade hembränningen och smugglingen av sprit
- Försäljningsstatistiken blev ett allt sämre mått på konsumtionen

Bakgrund

- Under mitten av 1990-talet togs en ny metod fram för att beräkna de oregistrerade delarna av alkoholkonsumtionen: KALK-projektet
- Projektet var ett samarbete mellan Svenska Bryggareföreningen, Folkhälsoinstitutet, Systembolaget och Vin & Sprit
- Det leddes av professor Eckart Köhlhorn, Stockholms universitet

Bakgrund

- Den metodik som arbetades fram i KALK-projektet låg till grund för Monitormätningarna som startade under år 2000
- Mätningarna låg först på Sorad vid Stockholms universitet
- Från 2013 ligger de på CAN med forskare knutna till Karolinska institutet

Monitormätningarnas fyra delar

1. **Anskaffning av alkohol** (köp, införsel och hemtillverkning)
2. Anskaffning av cigaretter och snus
3. Konsumtion av alkohol (Hur mycket har du druckit?)
4. Konsumtion av cigaretter och snus (Hur mycket röker eller snusar du?)

Alkohol delen finansieras av Systembolaget

Tobaksdelen finansieras av Socialdepartementet

Anskaffningens olika delar

Registrerade delar (finns publicerade)

- Systembolaget
- Restauranger
- Folköl i livsmedelsbutiker

Oregistrerade delar (frågeundersökning)

- Resandeförsel
- Köp av smugglad alkohol
- Köp via Internet (ej via Systembolaget)
- Hemtillverkning

Syfte med Monitormätningarna

- Att beräkna den totala konsumtionen genom att summera den registrerade försäljningen med de oregistrerade delmängderna

Monitormätningarnas frågeundersökning

18 000 personer medverkar varje år

Urvalet är individuellt och representativt

I frågeundersökningen ställs alltså bland annat frågor om:

- resandeförsel
- köp av smugglad alkohol
- hemtillverkning och köp via internet (ej Systembolaget)

En specifik metodik används för att korrigera för underrapportering

Resultat

2021 jämfört med 2020 och 2019

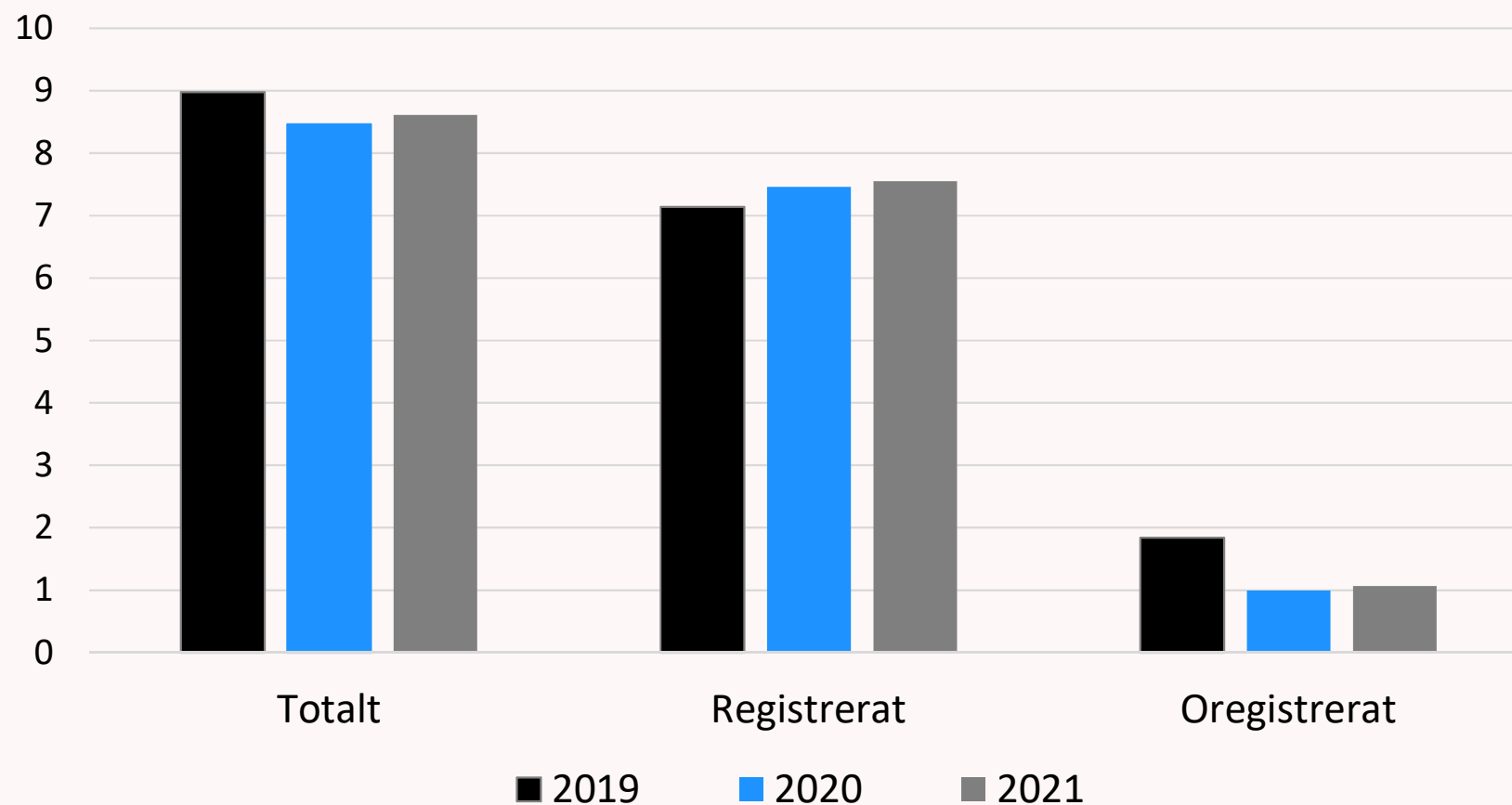
Totalt, Registrerat, Oregistrerat 2019-2021

Liter ren alkohol per person +15 år

		Förändring	
	2021	2020-2021	2019-2021
Totalt	8,6	+2 %	-4 %
Registrerat	7,5	+1 %	+6 %
Oregistrerat	1,1	+6 %	-42 %

Totalt, Registrerat, Oregistrerat 2019-2021

Liter ren alkohol per person +15 år

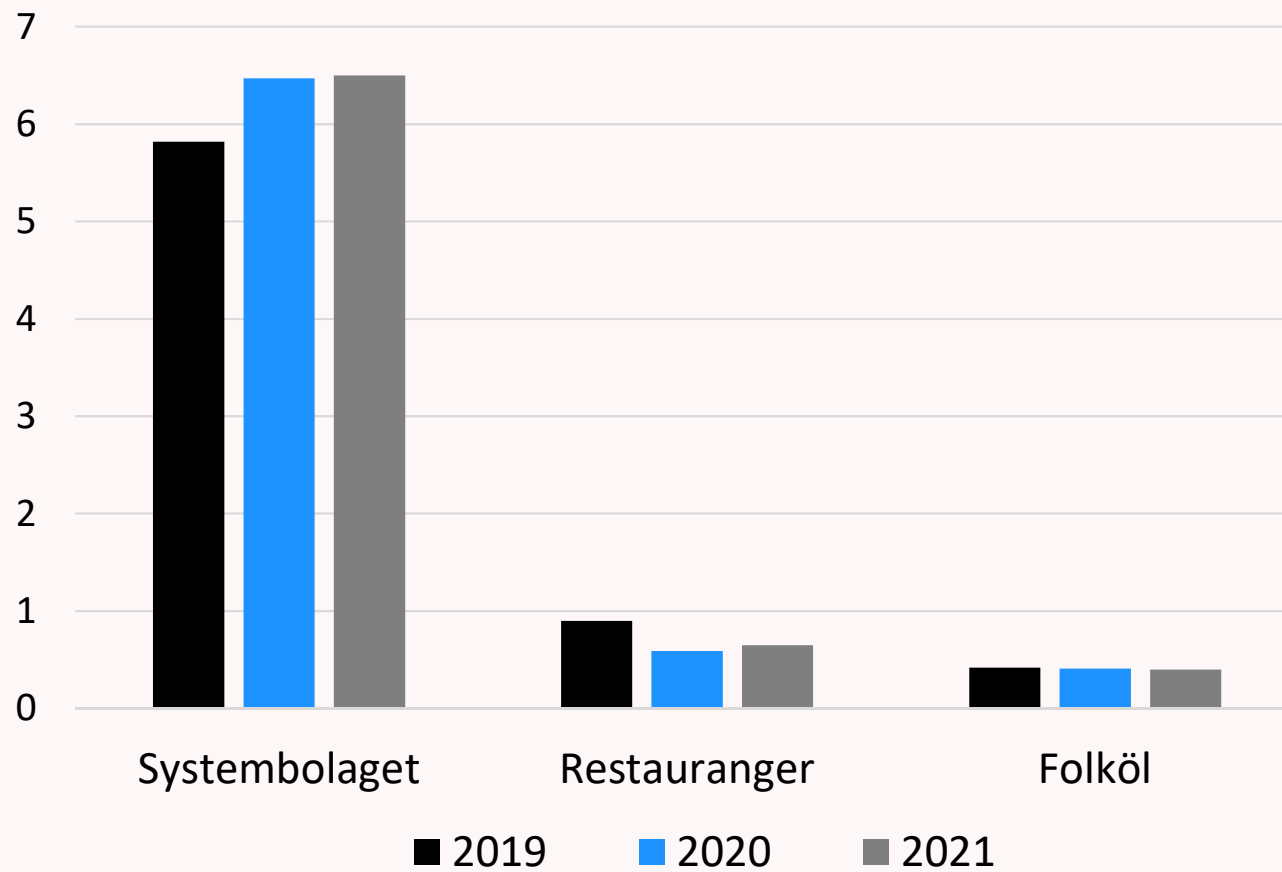
Registrerat: 2019-2021:

Liter ren alkohol per person +15 år

		Förändring	
	2021	2020-2021	2019-2021
Systembolag	6,50	+0,4 %	+12 %
Restauranger	0,6	+10 %	-28 %
Folköl	0,4	-2 %	-5 %

Registrerat: 2019-2021:

Liter ren alkohol per person +15 år

Oregistrerat: 2019-2021:

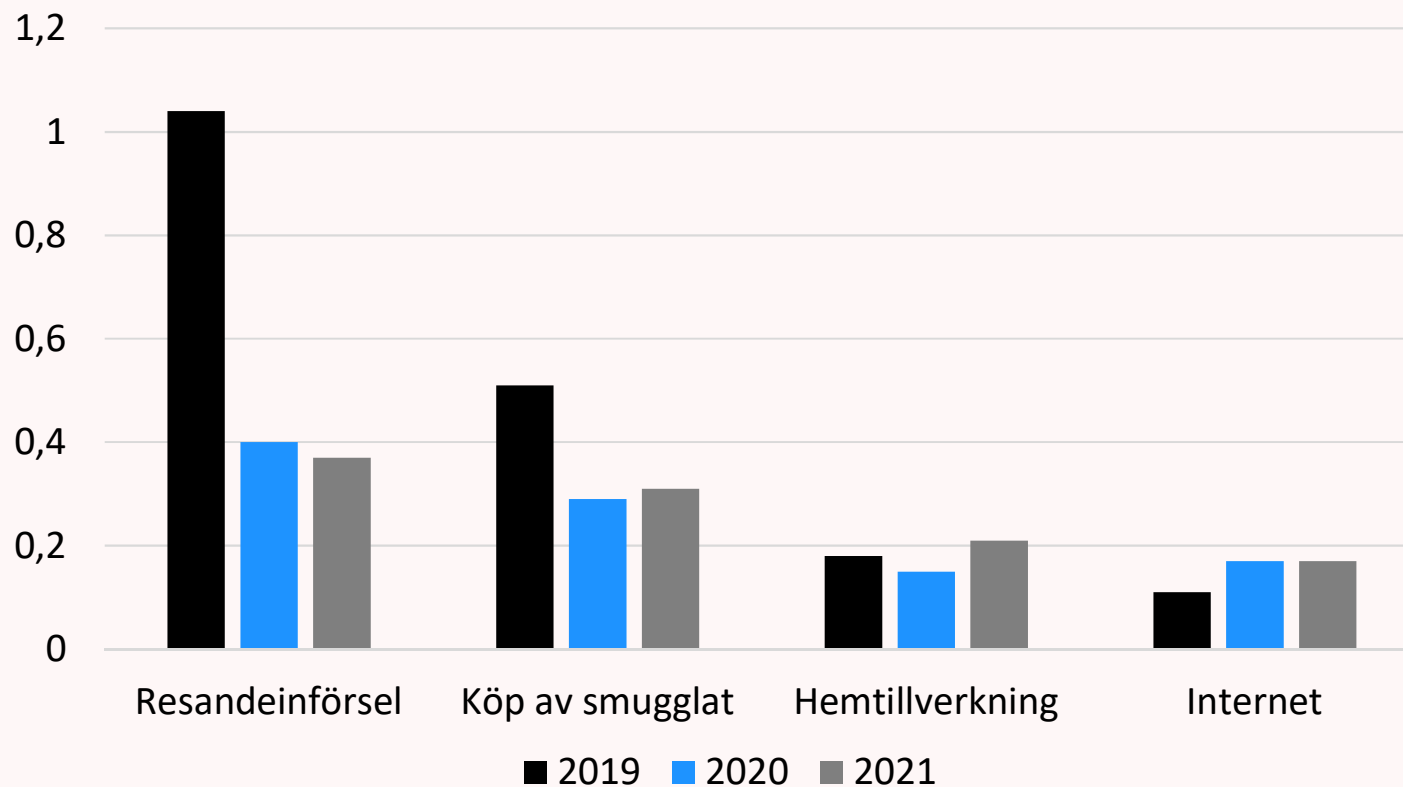
Liter ren alkohol per person +15 år

	2021	Förändring	
		2020-2021	2019-2021
Resandeförsel	0,4	-8 %	-64 %
Köp av smugglat	0,3	+8 %	-39 %
Hemtillverkat	0,2	+28 %	+19 %
Internet*	0,2	+4 %	+55 %

*Systembolagets försäljning online ingår inte i denna kategori

Oregistrerat: 2019-2021

Liter ren alkohol per person +15 år

Andelar registrerat och oregistrerat

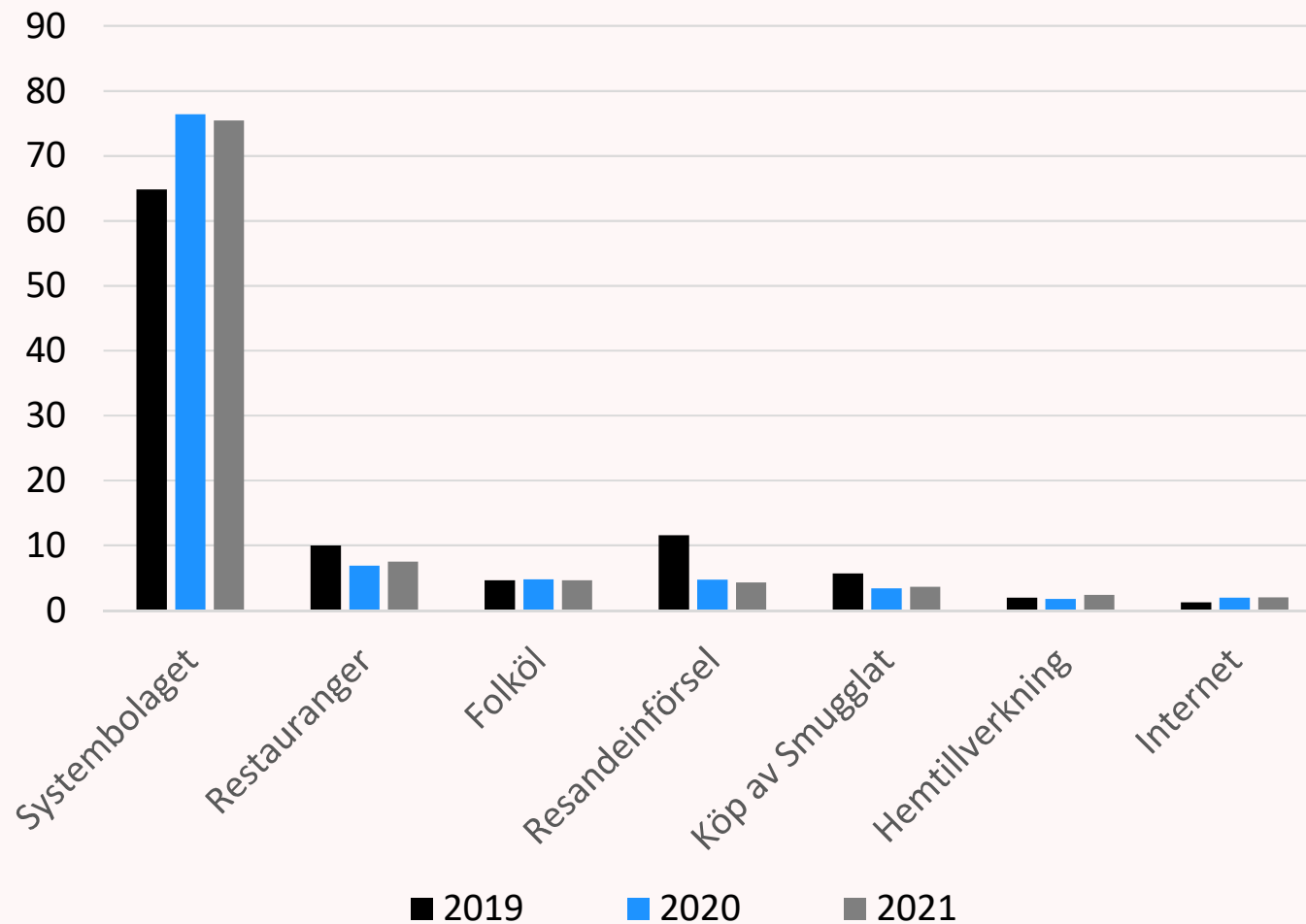
	2019	2021
Registrerad del	80 %	88 %
Oregistrerad del	20 %	12 %

De olika delmängdernas andelar av totala anskaffningen 2021

<u>Andelar</u>	<u>2021</u>
Systembolaget	75 %
Restauranger	8 %
Folkölsförsäljning	5 %
Resandeförsel	4 %
Köp av smugglad	4 %
Internet (ej SB)	2 %
Hemtillverkning	2 %

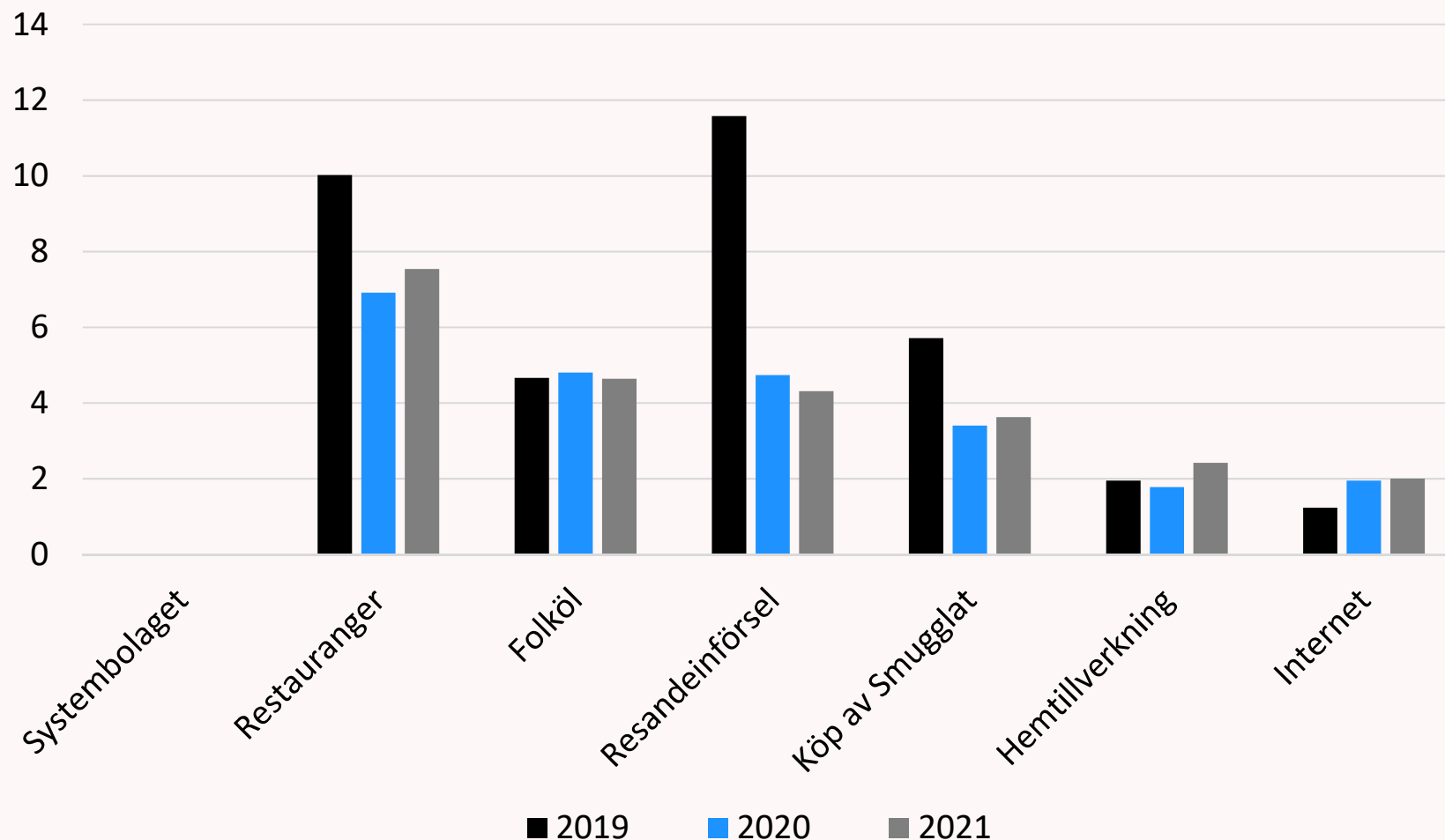
De olika delmängdernas andelar av total konsumtion 2019, 2020, 2021

Procent

De olika delmängdernas andelar av total konsumtion 2019, 2020, 2021

Procent

Del 2:

Förändringar i konsumtionen i olika grupper av befolkningen med fokus på de som har påverkats negativt av pandemin

Datamaterial

- Frågor ställdes till drygt 9000 personer under andra halvåret 2020 inom ramen för Monitormätningarna
- När personerna fick svara på frågorna hade pandemin varat i mellan 4 och 10 månader
- Finansierat av Systembolagets alkoholforskningsråd

Konsumtionsförändringar under pandemin 2020

I vilken utsträckning personer har ökat, minskat eller haft en oförändrad konsumtion under pandemin

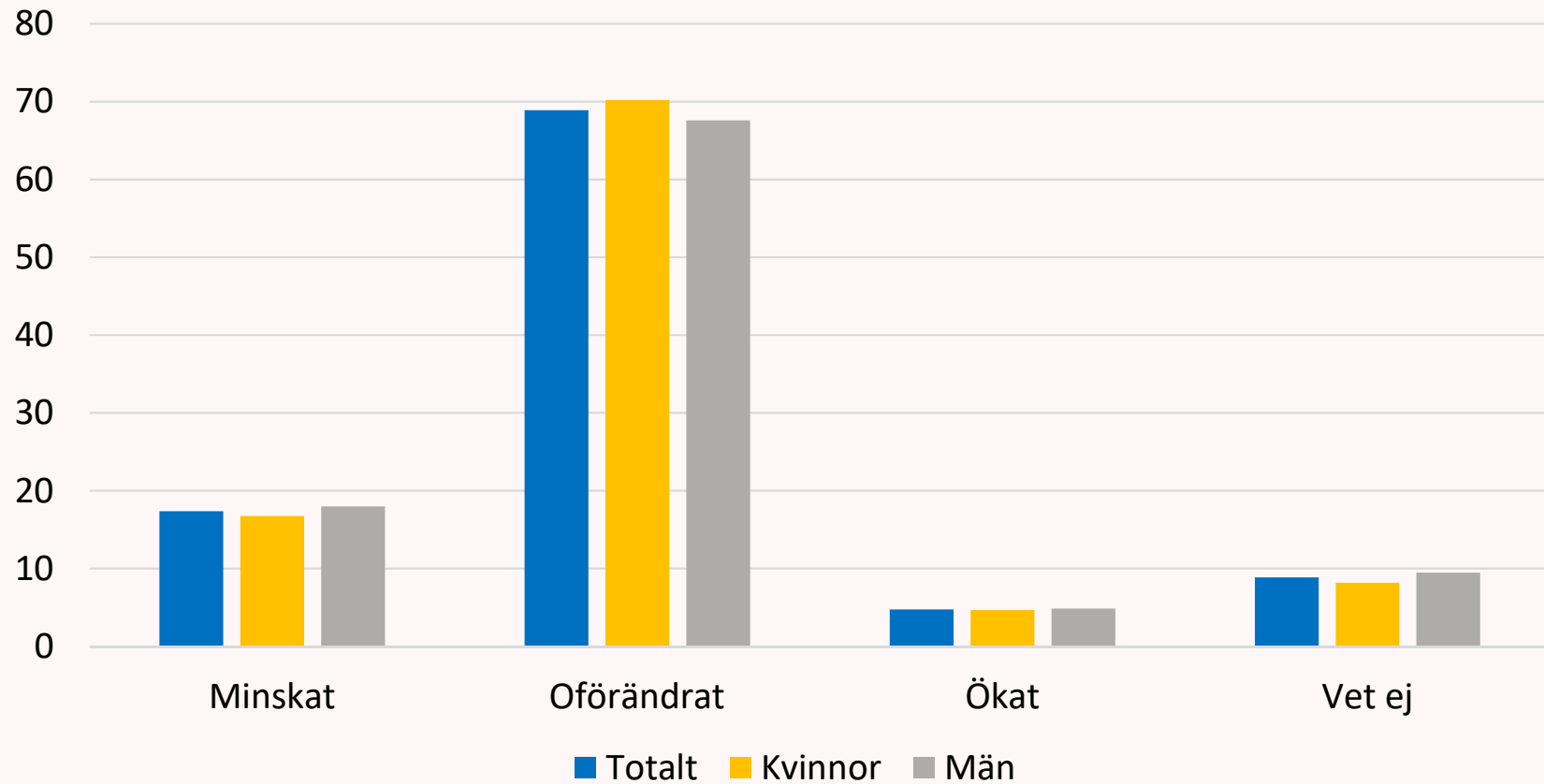
1. Totalt sett i olika undergrupper
2. Om personer har upplevt negativa konsekvenser när det gäller *arbete eller ekonomi* på grund av pandemin
3. Om det *psykiska välbefinnandet* har påverkats negativt av situationen kring pandemin

Förändringar i konsumtionen

I vilken utsträckning har konsumtionen ökat, minskat eller varit oförändrad under pandemin

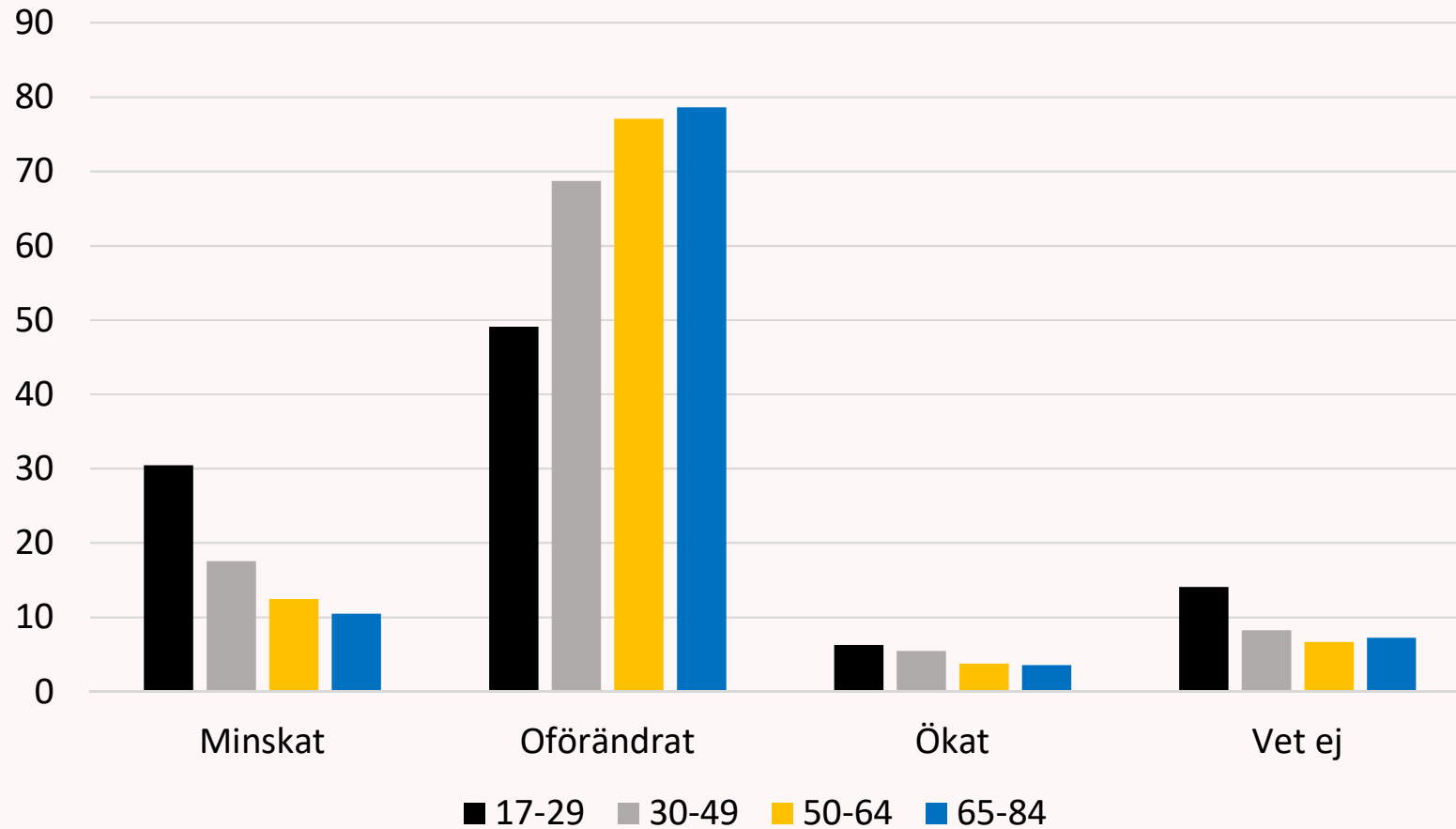
Förändringar i konsumtionen

Procent

Förändringar i konsumtionen: Åldersgrupper: Totalt

Procent

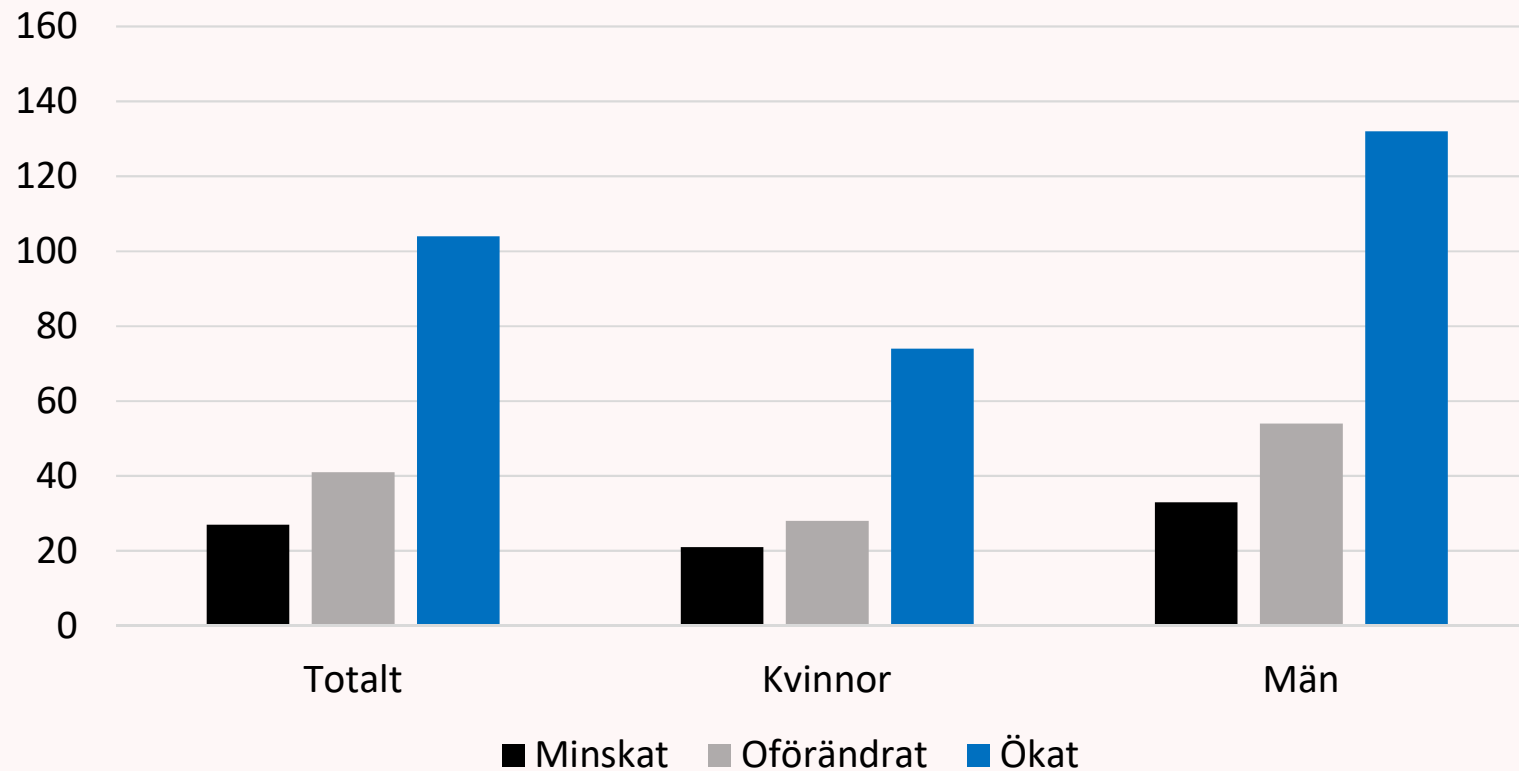

Konsumtionsnivåer i de olika kategorierna

Konsumtion efter förändringarna

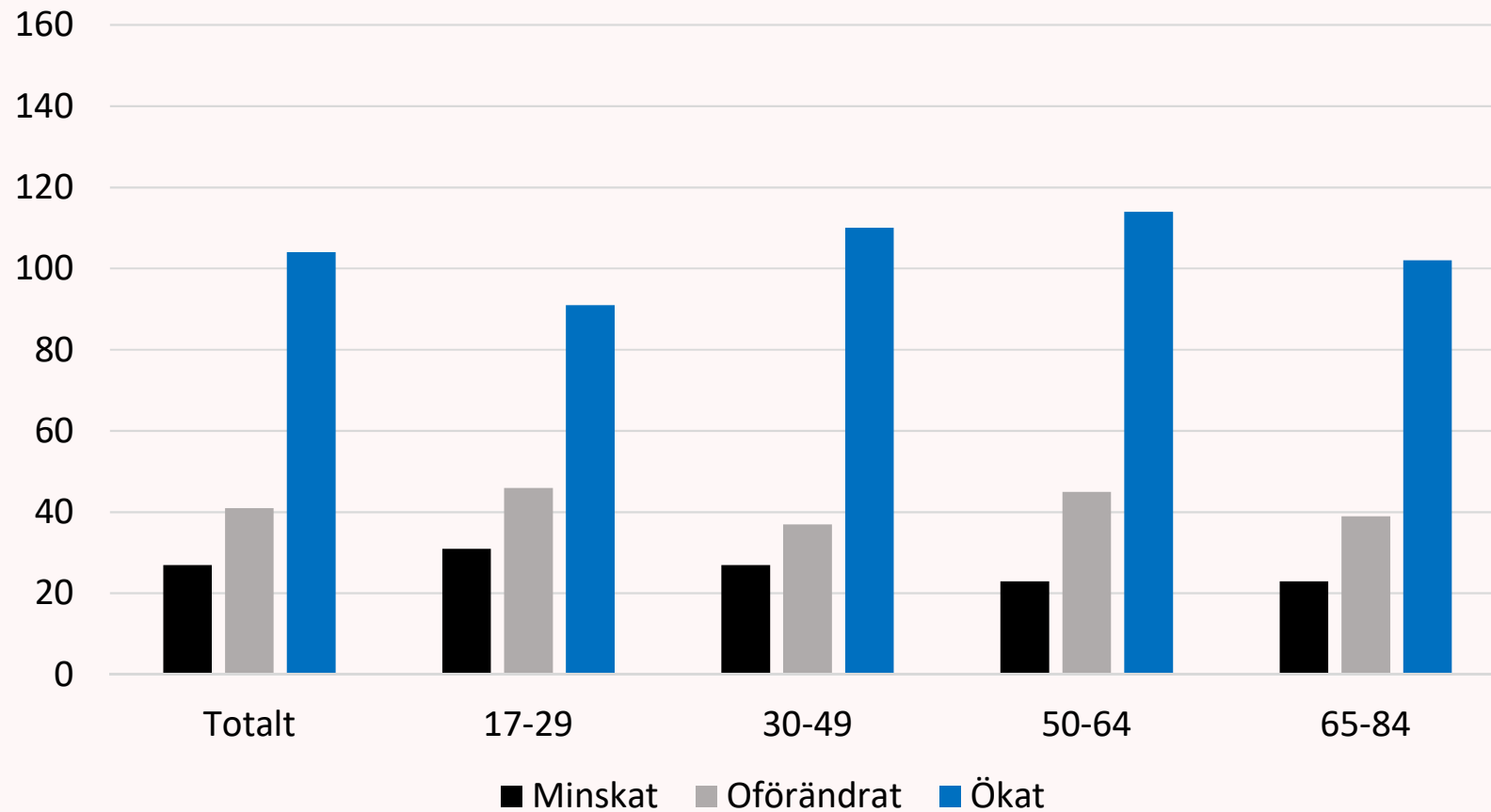
Konsumtionsnivåer i de olika kategorierna: Totalt

Centiliter ren alkohol per månad

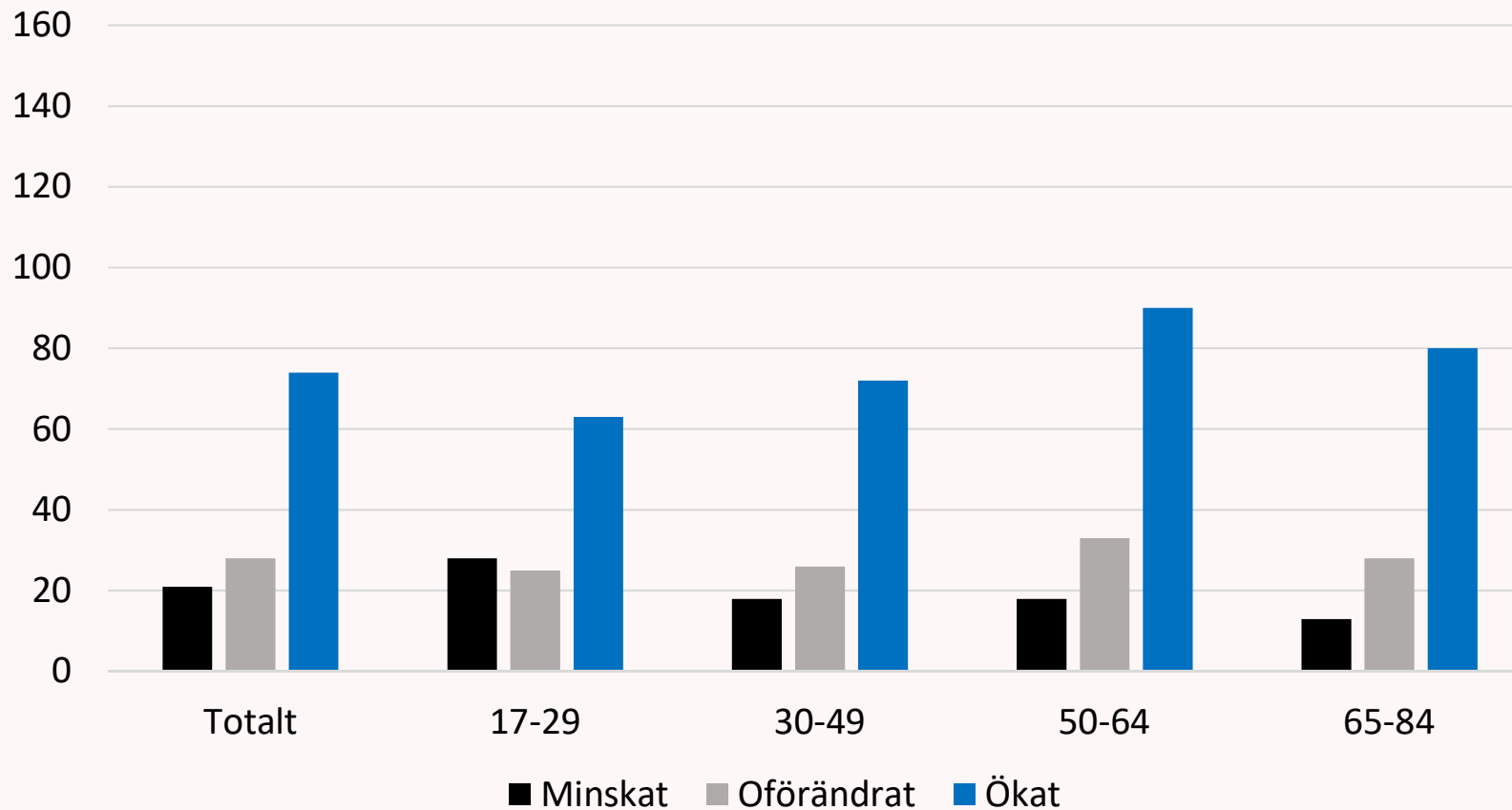
Konsumtionsnivåer i de olika kategorierna: Totalt

Centiliter ren alkohol per månad

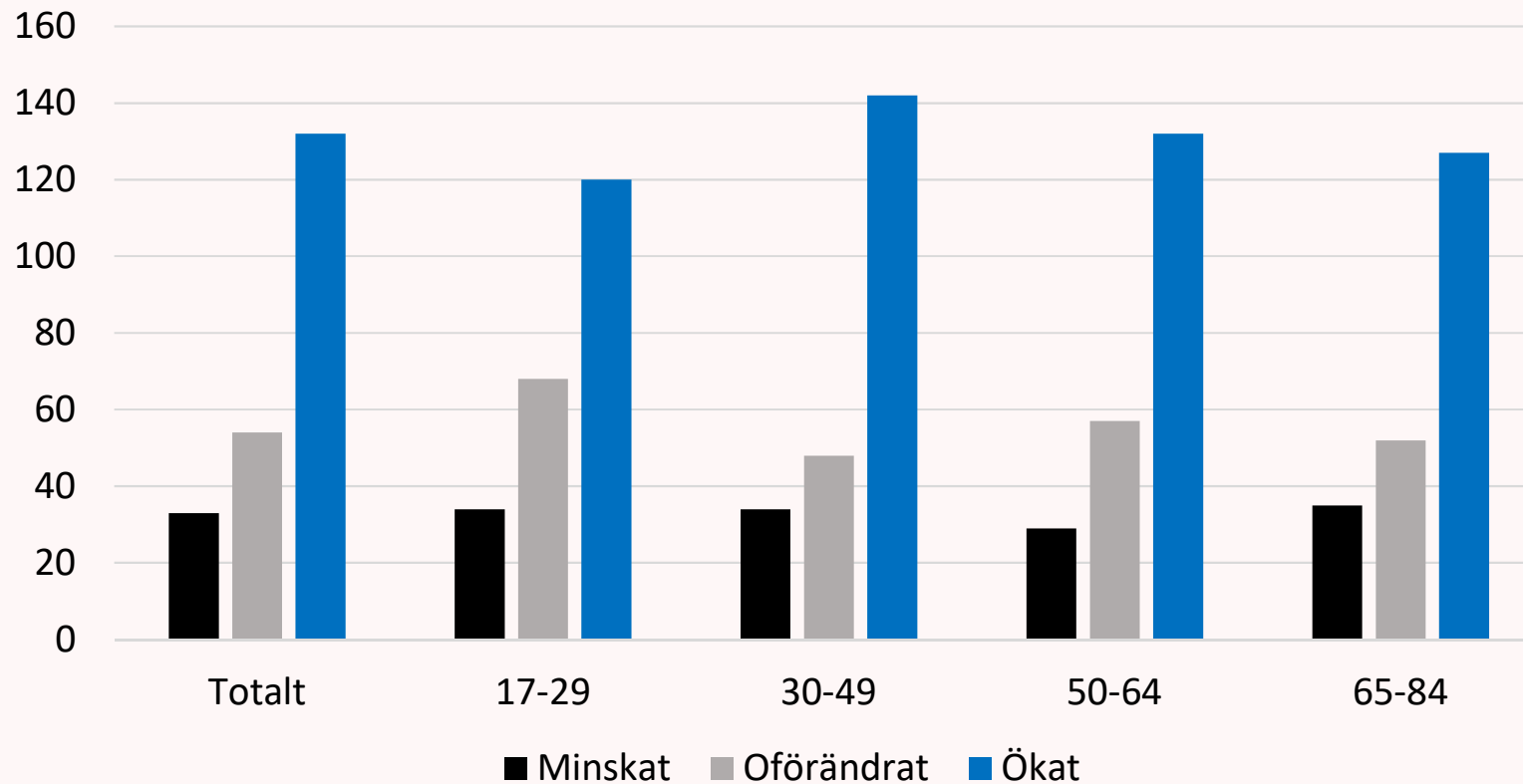
Konsumtionsnivåer i de olika kategorierna: Kvinnor

Centiliter ren alkohol per månad

Konsumtionsnivåer i de olika kategorierna: Män

Centiliter ren alkohol per månad

Konsumtionsnivåer i de olika kategorierna

- De som har ökat sin konsumtion dricker mer än övriga
- De konsumerar även alkohol oftare
- De berusningsdricker oftare
- 400 000 personer

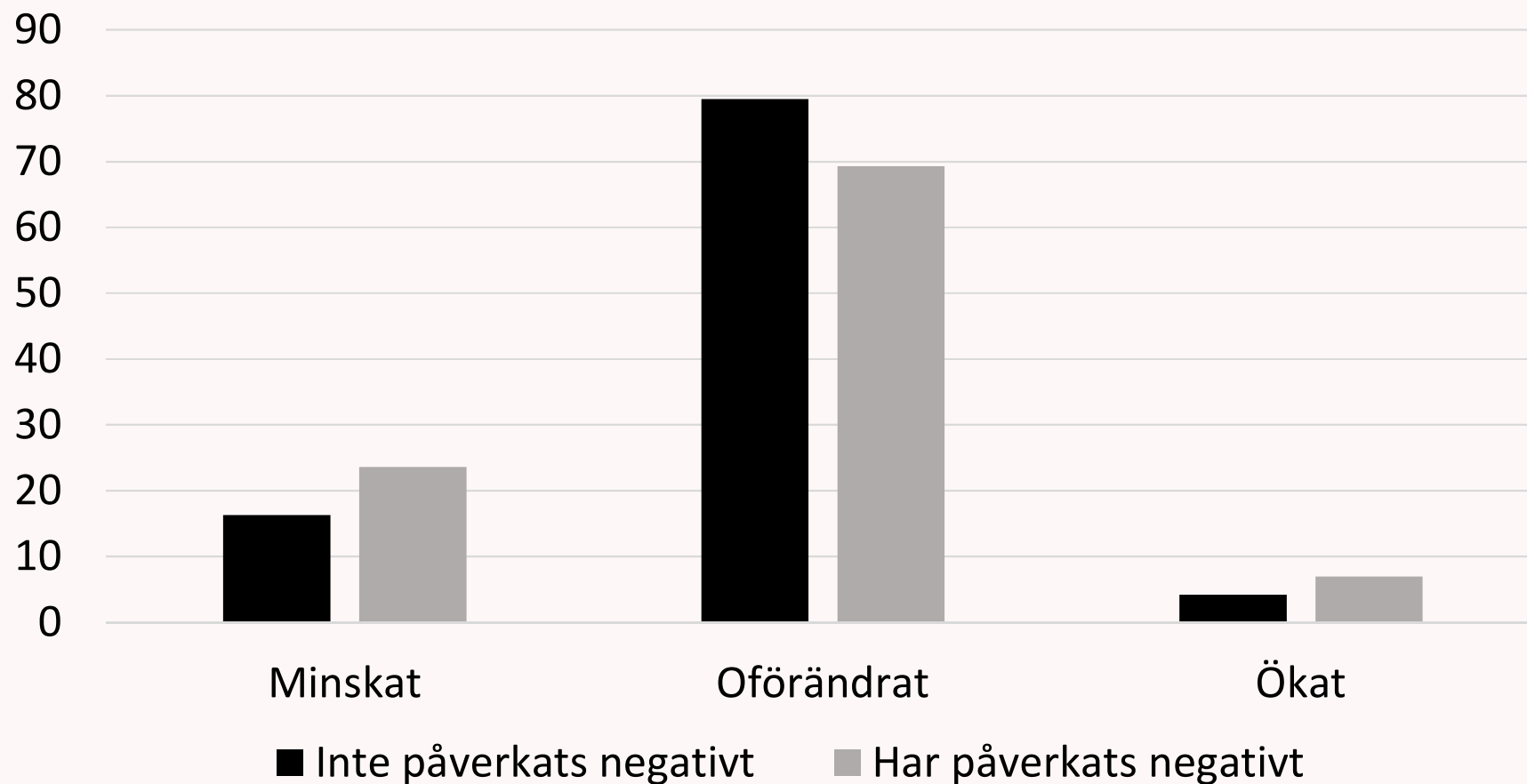
Upplevt negativa konsekvenser på arbete eller ekonomi på grund av pandemin

Upplevt negativa konsekvenser på arbete eller ekonomi

	Procent	
0=nej inte alls	55 %	
1	9 %	
2	7 %	
3	8 %	
4	6 %	
5= i mycket hög grad	6 %	
Vet ej	9 %	Summa: 100 %

Upplevt negativa konsekvenser på arbete eller ekonomi: Effekt på konsumtionen

Procent

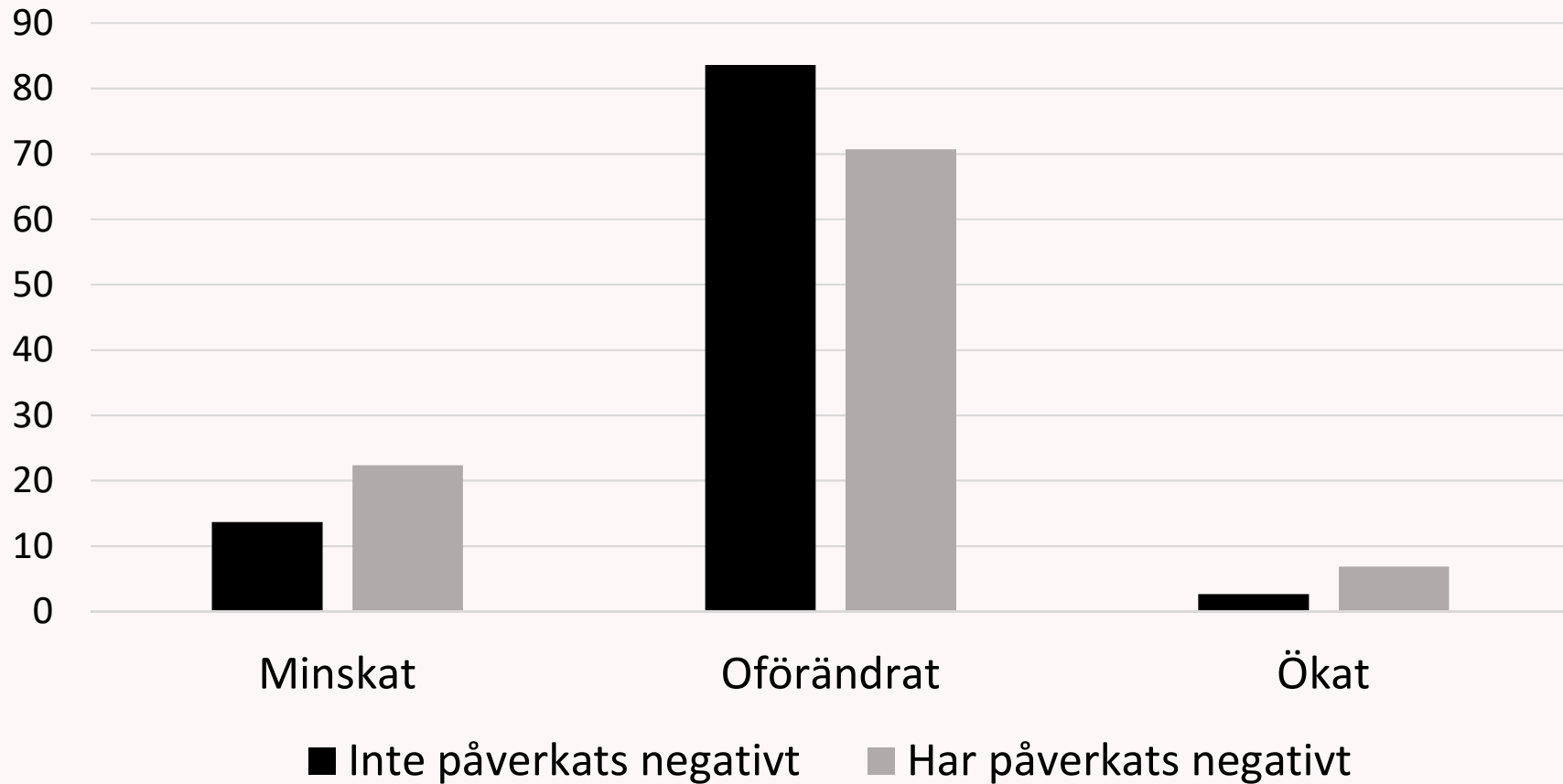
Upplevt negativa konsekvenser på det psykiska välbefinnandet

Upplevt negativa konsekvenser på psykiskt välbefinnande

	Procent	
0=nej inte alls	34 %	
1	16 %	
2	15 %	
3	15 %	
4	7 %	
5= i mycket hög grad	4 %	
Vet ej	9 %	Summa: 100 %

Upplevt negativa konsekvenser på psykiskt välbefinnande: Effekt på konsumtionen

Procent

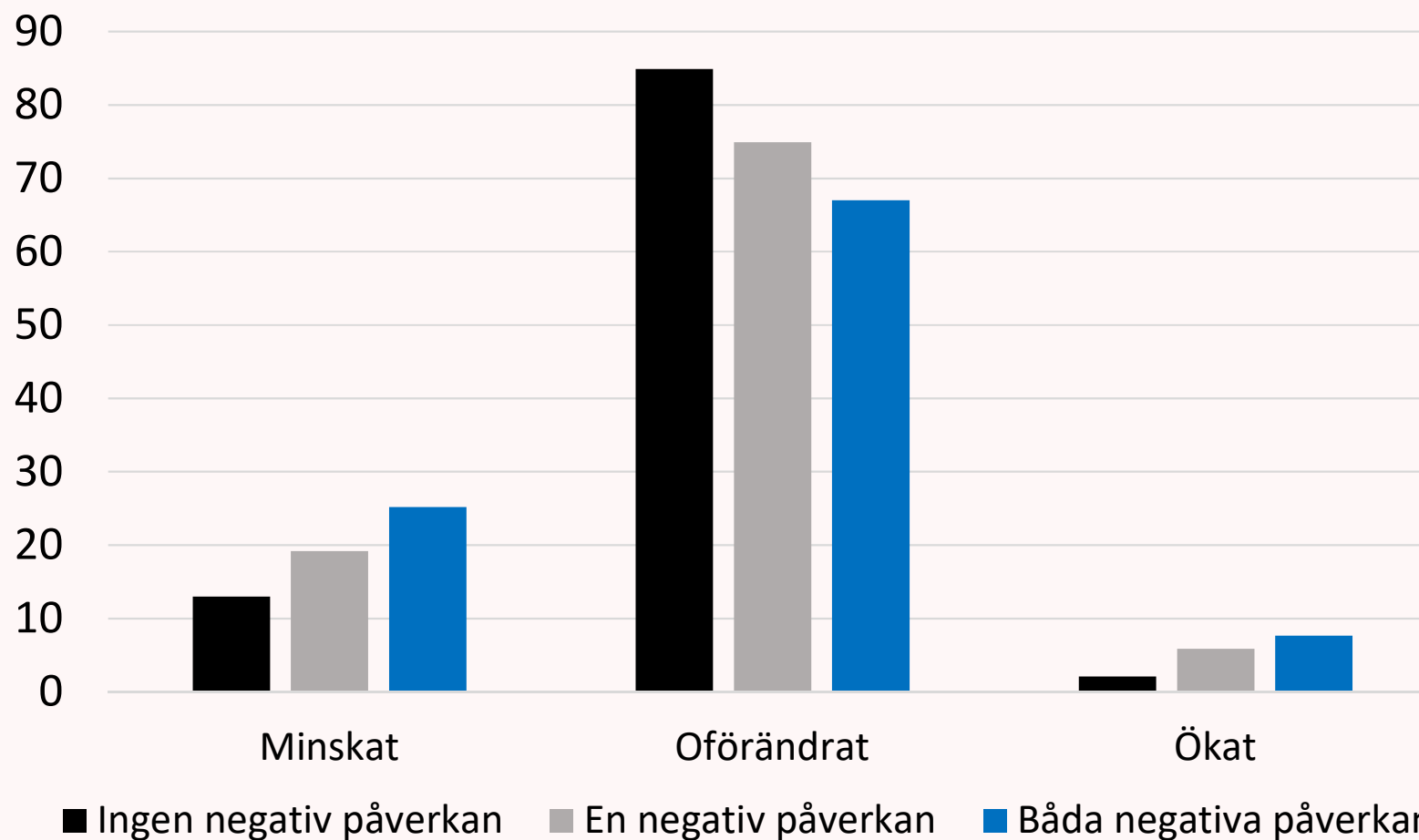

Summan av de negativa konsekvenserna

	Procent
Ingen negativ påverkan	26 %
En negativ påverkan	36 %
Båda negativa påverkan	28 %
Vet ej	10 %
Summa: 100 %	

Negativa konsekvenser på arbete/ ekonomi eller psykiskt välbefinnande

Procent

Sammanfattning

- Totala konsumtionen har minskat under pandemin
- Systembolagets försäljning har ökat kraftigt
- Resandeförseln och restaurangförsäljningen har minskat

- De allra flesta har en oförändrad konsumtion
- Fler har minskat än ökat sin konsumtion
- Små skillnader mellan kvinnor och män
- De som har ökat sin konsumtion dricker mer och oftare än övriga
- De yngre har i större utsträckning än de äldre minskat sin konsumtion

Sammanfattning

- De som har upplevt negativa effekter på arbete/ekonomi eller på det psykiska välbefinnandet har i större utsträckning förändrat sin konsumtion än övriga
- Vissa har ökat och andra har minskat sin konsumtion bland dem
- De flesta av de har dock minskat sin konsumtion

Stort tack för att ni lyssnade!!!!

E-post: bjorn.trolldal@can.se